

Nr. 4.

Warszawa, dn. 15 lutego 1939 r.

Ogóln. zbioru Nr. 721.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki

Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

Rok założenia 1809.

Grand Prix:

Poznań P. W. K. 1929

Poznań Kom. T. 1930

Belgia - Liège 1930

Gdynia P. R. 1935

SP. AKC. FABRYK METALOWYCH P.F.

NORBLIN

BCIA BUCH i T. WERNER

Zarząd i Fabryka:

Warszawa, Żelazna 51. Tel.: centrala 5.69-90; 6.60-80, 6.63-01, 2.20-33.

w WARSZAWIE i GŁÓWNIIE koło Łowicza.

Fabryki produkują z miedzi i mosiądzu: **blachy handlowe, taśmy, druty, linki-kable gołe, pręty, szyny, paleniska i t. p.** oraz wykwintne i trwale platery. (5)

Rury stalowe gazowe i koflowe

dostarcza

„SKŁADNICA INSTALATORÓW”

Spółdzielnia Handlowa w Warszawie z odpowiedzialnością udziałami, zorganizowana przez Związek Właścicieli Przedsiębiorstw Urządzeń Zdrowotnych R. P.

Zarząd: Krucza 44, telefony 9.79-53 i 8.43-23.

Składy: Srebrna 16, telefony 3.03-23. (—)

OŁDAKOWSKI
i
NEUMARK

właśc. Edw. Neumark

Łódź, Pogonowskiego 81.

Produkuje: **MŁOTY** sprężynowe i spadowe, wózki transportowe, narzędzia ślusarskie, kowalskie, kolejowe i drogowe, klucze maszynowe lotnicze i specjalne, **ODKÓWKI** ze stali węglistych i stopowych. (37)

SKODA

POLSKIE ZAKŁADY

SKODY

SPÓŁKA AKCYJNA

WARSZAWA

ZŁOTA 68. TEL. 260-05

D o s t a r c z a
w różnych wykonaniach

Silniki trójfazowe

transformatory

Generatory

BIURA WŁASNE: ŁÓDŹ—KATOWICE

PRZEDSTAWICIELSTWA: LWÓW—KRAKÓW

—POZNAŃ—WILNO—GDYNIA—BIA-

ŁYSTOK—TORUŃ—GDAŃSK—LUBLIN

(—)

SKODA

Wyrabia i dostarcza z Czechosłowacji

MECHANIKA:

Odlewy szare, aluminiowe, brązowe oraz z innych szlachetnych metali, wyroby kute wszelkiego rodzaju. Budowa turbin parowych i wodnych, kotłów, urządzeń transportowych, pras, kompresorów, silników lotniczych. Kompletne urządzenia cukrowni, rafinerii, gazowni, kopalni i szybów, rzeźni, chłodni, walcowni i kamieniołomów.

BIURO SPRZEDAŻY

Polskie Towarzystwo Zakładów Skody

WARSZAWA, ZŁOTA 68. TELEFON: 610-44

(—)

Sp. Akc. J. JOHN w Łodzi

wykonywa:

TOKARKI POCIĄGOWE:

z kołami stopniowymi JL-150 i TWN-230

szybkobieżne uniwersalne TJN - 230

wysoce szybkobieżne uniwersalne TJS - 150 i TJS - 200

produkcyjne szybkobieżne o bezstopniowej zmianie

obrotów TSH - 150

WIERTARKI PIONOWE:

słupowe Wa - 32 i Wb - 40

kadłubowe o bezstopniowej zmianie obrotów W. II - 40

Wiertarka kadłubowa W. II-40

PRZEKŁADNIE ZĘBATE różnej wielkości i przełożenia. — MOTOREDUKTORY, KOŁA ZĘBATE czołowe z zębami frezowanymi prostymi, skośnymi, daszkowymi, hartowanymi i szlifowanymi. — KOŁA ZĘBATE stożkowe z zębami heblowanymi prostymi i skośnymi. (2)

Nr. 4. Warszawa, dn. 15 lutego 1939 r. Ogóln. zbioru Nr. 721.

WYDAWCA: W imieniu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych — Prezes Rady Związku inż. Piotr Drzewiecki.
Za redaktora odpowiedzialnego inż. Antoni Dunin.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Marszałkowska 140, tel. 5.94-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa”.

Prenumerata wynosi z przesyłką w kraju: zł. 5 kwartalnie. Numer pojedynczy zł. 1.—

TREŚĆ NUMERU: Wobec nowych podstaw działalności Banku Polskiego. — Wiadomości związkowe. — Wyższe Studium Naukowej Organizacji. — Wiadomości z zagranicy. — Z działalności Spółdzielni Kredytowej Przemysłowców Metalowych. — Ukraina.

W dniu 9 lutego 1939 r. zmarł

JERZY BUZEK

Inżynier,

Wiceprezes Polskiego Związku Przemysłowców
Metalowych i Prezes Rady Grupy Odlewni
Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych

W Zmarłym Związek stracił wybitnego znawcę przemysłu,
człowieka wielkiej wiedzy i wielkiego charakteru.

Rada i Zarząd
Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych.

Wobec nowych podstaw działalności Banku Polskiego

Komunikat, zawierający uchwalony przez Radę Banku Polskiego projekt zmian w statucie polskiej instytucji emisyjnej zyskał wiele rozgłosu. I na wstępie odrazu musimy stwierdzić, że aczkolwiek niezmiennosc podstaw działania instytucji emisyjnej była przez długi czas uważana przez szeroki ogół za rękojmię dobrej polityki gospodarczej, zmiany jakie zaproponowała Rada, będąca wyrazicielką myśli ekonomicznej państwa, spotkały się na ogół z aprobatą opinii. Reforma walutowa, gdyż taki charakter będą miały zmiany statutu Banku Polskiego, oceniona została na ogół pozytywnie. Różnice zarysowują się tylko co do sposobów jej wykonania.

Zanim przejdziemy do tych zastrzeżeń omówimy przedtem tę reformy i jej istotę.

Jeszcze do niedawna potrzeba reformy walutowej nie istniała. Wprawdzie wskaźnik wytwórczości przemysłowej wzrósł bardzo silnie — od sierpnia 1936 r. do sierpnia r. ub. prawie o 28%, jednak akcja kredytowa Banku Polskiego obniżyła się z 1.011,7 do 963,9 milj. zł., a obieg pieniężny zwiększył się stosunkowo nieznacznie, bo tylko z 1.431,7 do 1.598,3 milj. zł.

Ten stan rzeczy znajduje wyjaśnienie w realizacji programu inwestycji państwowych. Zamówienia rządowe, były finansowane przy pomocy zaliczek gotówkowych, nie zmuszały więc przedsiębiorstw do szukania kredytów. Słaby zaś wzrost obiegu pieniężnego tłumaczy się tem, że finansowanie inwestycji publicznych odbywało się w dużej części z istniejącego już obiegu pieniężnego, nie zaś drogą ekspansji kredytowej.

Od września 1938 r. obraz zasadniczo się zmienia. W skutkach masowego wycofywania wkładów instytucja emisyjna pośpieszyła aparatowi finansowemu z wydatną pomocą, co wyraziło się wzmocnieniem akcji kredytowej Banku Polskiego o 376 milj. zł. Następnie mimo powrotu wkładów, kredyty nie powróciły do poziomu pierwotnego. Była to oznaka nowego czynnika, mianowicie wzmoczonego zapotrzebowania kredytów, głównie na cele związane z realizacją programu inwestycyjnego. To wzmoczone zapotrzebowanie nie mogło przekroczyć granicy wyznaczonej przez Statut instytucji emisyjnej. Stało się koniecznym przystosowanie zasad działania Banku Polskiego do potrzeb programu gospodarczego, którego punktem centralnym stał się plan inwestycyjny wicepr. Kwiatkowskiego. W tym stanie rzeczy stały dwie drogi zwiększenia obiegu i kredytu do wyboru: rozszerzenie emisji przez dewaluację lub obniżenie pokrycia z utrzymaniem dotychczasowej wartości waluty. Wybrano tę ostatnią drogę, opierając się na systemie pokrycia przyjętym w szeregu krajów jak Anglia, Finlandia, Norwegia i Szwecja.

W myśl obowiązującego dziś jeszcze statutu Banku Polskiego pokrycie obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań banku wynosi 30%

w złocie. Ta norma pokrycia nie dotyczy 100 milj. zł. banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań — jest to bezprocentowy kredyt, z którego korzysta skarż państwa w Banku Polskim.

Nowy system, na który przejdzie nasza instytucja emisyjna rozróżnia dwa rodzaje emisji: normalną, pokrytą złotem i fiducyjną (opartą tylko na zaufaniu), w rozmiarach z góry określonych. Pierwsza emisja ma być pokryta złotem conajmniej w 40% (dotychczas w 30%), druga — ma wynosić 800 milj. zł., a za zgodą ministra Skarbu może być podwyższona do 1.200 milj. zł.

Jakie powstają z tego praktyczne możliwości zwiększenia zdolności emisyjnej?

W chwili obecnej obieg banknotów wynosi 1.348 milj. zł., a natychmiast płatne zobowiązania Banku Polskiego — 225 milj. zł. Czyli obecnie obieg wymagający pokrycia wedle dotychczasowych norm wynosi 1.573 milj., a po odtrąceniu 100 milj. bezprocentowego kredytu, z którego korzysta skarż państwa — 1.473 milj. zł. W zestawieniu z zapasami złota (446 milj. zł.) daje to statutowe pokrycie 30,28%, bliskie już pokryciu minimalnemu.

Projektowane normy, które możemy już dziś uważać za nowe normy, z jednej strony zwiększają pokrycie do 40%, z drugiej wyznaczają 800 milionowy kontyngent niepokrytej emisji. Daje to w rezultacie sumę emisji 1.915 milj. zł., o 342 milj. zł. większą od dotychczasowej. Jeśli wykorzystana zostanie dodatkowa emisja fiducyjna w sumie 400 milj. zł. to maksimum dopuszczalnego obiegu przy obecnym zapasie złota wyniesie 2.315 milj. zł. t.j. o 742 milj. zł. wyżej niż obecnie.

Są to ramy, w których ma się zmieścić zwiększona emisja. Reforma statutu zmienia również sposoby wykorzystania tkwiących w tych ramach możliwości emisyjnych. A więc pożyczki zabezpieczone zastawami, które dotychczas obracały się w granicach około 100 milj. zł. mogą być obecnie powiększone do 300 milj. zł. Dyskonto biletów skarbowych nie przekraczające dotychczas 100 milj. zł. (10% portfeli wekslowego), ma być dopuszczalne do granicy 400 milj. zł. Limit zakupu papierów procentowych na własny rachunek przez Bank Polski podwyższony został ze 150 do 200 milj. zł. Wreszcie granica kredytu bezprocentowego skarż państwa została podwyższona ze 100 do 150 milj. zł.

Wskazuje to, iż możliwości powiększenia emisji Banku Polskiego mogą być wykorzystane głównie dla zaspokojenia potrzeb państwowych.

Tu właśnie wyłaniają się zastrzeżenia. Tu bowiem jest punkt ciężkości zagadnienia. Istotną wagę mają bowiem nie same uprawnienia i możliwości niekwestjonowane, jeżeli chodzi o ich znaczenie dla naszej przyszłości gospodarczej, lecz ich praktyczne wykorzystanie. Nowe postanowienia statutu Banku Polskiego pozwalają nie tylko nie zmieniać dotych-

czasowej polityki eksploataowania instytucji emisyjnej na rzecz skarbu, ale nawet kontynuować ją na większą skalę. Te same zmiany dają również okazję do wyjścia z jednostronnej polityki gospodarczej, faworyzującej publiczną działalność gospodarczą, przesuując dobrodziejstwa reformy i na przedsiębiorczość prywatną. Obie te drogi stoją do wyboru.

Powiększenie emisji jest tylko bodźcem koniunkturalnym, który może działać przejściowo lub okazać swą głębszą i trwalszą skuteczność, gdy wraz z obiegiem pieniądza wzrośnie równolegle obieg dóbr wytwórczych, świadczący o wzroście zamożności społeczeństwa.

Już dziś, ze strony pewnych kół, które przyszłość gospodarczą Polski widzą tylko w ekspansji gospodarczej czynnika publicznego, podkreśla się projektowane zmiany jako sukces polityki inwestycyj publicznych i etatyizmu. Podsuwana jest myśl, że gdy skonsumuje się nową marżę emisyjną, to będzie można dalej pójść tą drogą.

Jeśli w zwiększonych możliwościach nie weźmie udziału całe życie gospodarcze, a tylko jeden jego odcinek inwestycyj publicznych, to obecnego zabiegu nie da się powtórzyć bez narażenia się na trudności gospodarcze. Wzrost obiegu pieniężnego, w naszych warunkach, to pewien luz kredytowy, to podsmażanie koła obrotów nową dawką oliwy. Ale tylko wybitny udział w tej porcji kredytowej prywatnego przedsiębiorcy może zapewnić ekonomicznie najszybsze wyzyskanie wynikających z tego możliwości.

Inwestycje publiczne, są to jednak inwestycje odbijające się na kosztach produkcji bardzo pośrednio i w stosunkowo małym stopniu. Są to inwestycje rentujące i amortyzujące się po długich latach. Pomimo korzystnego oddziaływania tych posunięć na poziom kosztów produkcji (co jest problemem niezwykle istotnym), nie można uznać je za wystarczające. Wydaje się, iż szczególnie ważnym zagadnieniem w obecnej sytuacji naszego gospodarstwa jest zagadnienie usprawnienia warsztatów pracy. To może wydatnie przyczynić się do realizacji postulatu obniżki kosztów produkcji. Byłoby zatem rzeczą wskazaną, aby znaczna część nowej siły nabywczej, jaką Bank Polski będzie mógł wprowadzić do gospodarstwa na podstawie nowego statutu, udzielona została przedsiębiorstwom prywatnym, co umożliwiłoby im procesy renowacyjne. Bank Polski nie może stać się wyłącznie pomocniczym bankiem dla inwestycyj publicznych, tymbardziej, że wydrenowanie obrotów prywatno-gospodarczych ze środków kredytowych musi wreszcie podciąć i rozmach inwestycyj publicznych. Mogą one bowiem w ostatecznym rezultacie być zapłacone tylko z tego, co obrót gospodarczy wypracuje.

Należy oczekiwać, że zmiany statutu Banku Polskiego, składające się na dość istotną reformę walutową, staną się nowym, oddawna oczekiwanym punktem wyjścia dla polityki gospodarczej, opartej o wiarę w wartość gospodarczej działalności przedsiębiorcy prywatnego.

J. B.

Wiadomości związkowe

Oddział C. O. P. Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Sandomierzu

W dniu 9 lutego r. b. odbyło się w lokalu Związku w Warszawie pierwsze walne zebranie organizacyjne oddziału P. Z. P. M. w COP. z siedzibą w Sandomierzu.

Zebranie, na które przybyli liczni przedstawiciele fabryk, położonych na terenie Centralnego Okręgu Przemysłowego, zagał prezes Piotr Drzewiecki, który podkreślił doniosłe znaczenie dla uprzemysłowienia okręgu — powołania do życia Oddziału Związku w COP. Następnie przemówił p. dyr. A. Dunin, który przedstawił dotychczasową działalność P. Z. P. M. w COP-ie od września 1937

roku i Delegatury w Sandomierzu, mającej charakter informacyjny i badawczy. Prace Delegatury polegają na inwentaryzacji terenów przemysłowych i nieczynnych zakładów, celem ich wykorzystania przez nowopowstające fabryki, udzielaniu informacji o istniejących warunkach w COP-ie, udzielaniu porad w zakresie budowy oraz informacji o możliwościach wytwórczych polskiego przemysłu metalowego i współpracy z samorządem terytorialnym i gospodarczym.

Obecnie roczna praca na terenie COP-u wykazała potrzebę rozszerzenia działalności Związku na

„ERGE-MOTOR”

Tel. 7929 i 8626 POZNAŃ, Mylna 38/40

KOSZTORYSY, CENNIKI I PORADY FACHOWE
BEZPŁATNIE

FABRYKA tłoków, pierścieni, sworzni i tulei cylindrowych do wszelkich motorów spalinowych

PRECYZYJNA SZLIFIERNIA cylindrów i wałów korbowych

Największe i najstarsze przedsiębiorstwo tego rodzaju w Polsce

ten Okręg przez zrzeszenie istniejących już i nowopowstających zakładów przemysłowych w Oddziale Związku w Sandomierzu.

Po przemówieniu p. A. Dunina przystąpiono do wyboru Zarządu Oddziału, do którego weszli: pp. Kazimierz Raczyński (wiceprezes Zarządu Tow. Starachowickich Zakładów Górniczych) — jako prezes, inż. J. Tymowski (dyrektor „Południowych Zakładów“) — jako wiceprezes i jako członkowie pp. dyr. Otmar Kwieceński z Huty Ludwików, dyr. K. Ołdakowski z P. W. U. w Radomiu, dyr. dr. K. Rakowicz z f-my H. Cegielski w Rzeszowie, dyr. Konstanty Świetlicki z S. A. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich oraz p. dyr. St. Janiszewski.

Kierownictwo nowego Oddziału Związku powierzono p. Stanisławowi Janiszewskiemu, delegatowi P. Z. P. M. do spraw COP-u w Sandomierzu.

Po dokonaniu wyboru Władz Oddziału p. prezes K. Raczyński omówił program działalności nowego Oddziału, który miałby na celu przede wszystkim: a) obronę interesów zawodowych zrzeszonych fabryk, b) stworzenie ośrodka dla wspólnego porozumienia się członków Oddziału, c) stworzenie źródła informacji w sprawach interesujących członków, zwłaszcza w kwestiach specjalnych, związanych z uprawnieniami, przysługującymi w COP-ie, d) inicjowanie wystąpień zbiorowych przy udziale Centrali Związku u Władz w sprawach dotyczących przemysłu metalowego w COP-ie, e) normowanie wzajemnych stosunków między członkami Związku i stosunków z pracownikami, f) współdziałanie i informowanie Centrali P. Z. P. M. w zakresie spraw interesujących ogół przemysłu metalowego, g) sprawy szkolenia zawodowego i bezpieczeństwa pracy, h) sprawy komunikacyjne, i) szczegółowe zapoznanie z ustawami o ulgach podatkowych dla powstałych zakładów przemysłowych w COP-ie oraz opracowanie komentarzy przez powołanych fachowców, j) opracowanie zagadnienia przygotowania fachowych kadr pracowniczych dla zakładów przemysłowych na terenie COP-u, k) współdziałanie w tworzeniu przemysłów pomocniczych, l) współdziałanie przy udziale Centrali w sprawach eksportu i w zwalczaniu zbędnego importu.

Teren działalności Oddziału obejmuje oficjalne granice COP-u i wszystkie fabryki zrzeszone w P. Z. P. M., których zakłady znajdują się w tych granicach automatycznie stają się członkami Oddziału i korzystają ze wszystkich praw, natomiast zakłady nie należące dotąd do Związku winny zgłosić uprzednio swój udział na członka.

Siedziba Oddziału, którego brzmienie ustala się następująco: „Oddział C. O. P. Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Sandomierzu“, mieści się przy ulicy Żeromskiego 11 (naprzeciw poczty) tel. 182, skrz. poczt. 100.

Teren działania nowopowstałego Oddziału pokrywa w niektórych rejonach zasięg istniejących już placówek P. Z. P. M., jednak wobec dużego terenu istniejące Oddziały nadal pozostaną jako organizacje lokalne.

Następnie zebranie uchwaliło budżet oraz regulamin Oddziału.

Walne Zgromadzenie Członków Grupy Producentów Narzędzi, Optyki i Mechaniki Precyzyjnej Pol. Zw. Przem. Met.

Dnia 7 lutego r. b. odbyło się w Warszawie Walne Zgromadzenie Grupy Producentów Narzędzi P. Z. P. M.

Po otwarciu obrad przez Prezesa Grupy p. inż. H. Poreykę, dokonano wyboru przewodniczącego w osobie p. dyr. Antoniego Rościszewskiego z P. Z. Inż. i asesorów w osobach dyr. Jerzego Luberta i Al. Rąbalskiego.

Sprawozdanie z działalności złożył p. prezes Poreyko stwierdzając, że w okresie dobrej koniunktury z natury rzeczy w działalności zrzeszeń gospodarczych odpada ważny dział pracy — szukanie warunków i możliwości pogłębiania się chłonności rynkowej. Organizacje żywe i prężne poświęcają ten czas na akcję, mającą na celu umocnienie pozycji reprezentowanego przez nie przemysłu na rynku.

W tym też kierunku szła działalność Grupy w ubiegłym roku sprawozdawczym. Produkcja narzędzi osiągnęła w 1938 r. poważną cyfrę 45 milj. złotych, znakomita większość fabryk była przez cały rok należycie zatrudniona. Proces inwestycyjny w fabrykach narzędzi postępował naprzód drogą ewolucyjną, nadążając w miarę możliwości za postępowaniem zapotrzebowania rynkowego.

Import narzędzi wyniósł w omawianym roku 11,3 milj. złotych.

Względnie wysoka cyfra importu, związana ściśle z szybkim procesem budowy nowych fabryk nie może być komentowana, jako zjawisko osłabienia tempa opanowywania rynku przez przemysł krajowy.

Wydaje się, że poziom 75% pokrywania zapotrzebowania krajowego będzie się stabilizował na dłuższy okres czasu, gdyż w obecnym układzie stosunków traktatowych z jednej strony, a struktury naszego przemysłu z drugiej strony, nie sposób jest przypuszczać, aby krajowy przemysł narzędziowy objął pełną gamę programu produkcyjnego i zdołał ustrzec się od koncesji udzielanych w traktatach.

Działalność Grupy szła, jak już zaznaczono na wstępie, ku umocnieniu pozycji przemysłu narzędziowego.

Na czoło tych prac wysuwać należy sprawę utworzonego przez Grupę banku.

Bank ten rozpoczął swoją działalność akurat rok temu t. j. 5 lutego 1938 r. Za 11 miesięcy r. ub. zrobił on prawie 10 milj. zł. obrotu, obsługując z pożyczkiem znaczne grono członków Grupy.

Jako drugie posunięcie, mające duże znaczenie, uważać należy podjęcie w 1938 r. prac nad wydaniem pierwszego polskiego Katalogu Narzędzi. Intencją Grupy jest zastąpić u odbiorców narzędzi rozliczne katalogi zagraniczne jednym kompletnym Katalogiem polskim. Prace redakcyjne są na ukończeniu i za kilka miesięcy to duże dzieło, liczące ok. 500 str., oddane zostanie do użytku klienteli.

W roku sprawozdawczym opracowała Grupa

i oddała do dyspozycji Członków jednolite „Warunki dostaw narzędzi“, wzorując się na analogicznych przedsięwzięciach dokonanych przez zrzeszenia producentów na Zachodzie.

Trzeba też wspomnieć o pierwszych pracach, mających na celu przygotowanie przemysłu narzędziowego do akcji eksportowej, sprawy, która będzie miała istotne znaczenie, zwłaszcza wtedy, gdy osłabnie siła nabywcza rynku wewnętrznego.

Targi Poznańskie były pełnym sukcesem prestiżowym i propagandowym. Pawilon Narzędzi na Targach Poznańskich — własny budynek — podkreślał znaczenie Grupy i reprezentowanego przez nią przemysłu.

Stoisko na Targach Wschodnich zaznaczało zainteresowanie nasze dla tego terenu, na którym ma być budowane nowe centrum przemysłowe.

Przeprowadziliśmy też akcję, aby eksponaty z dziedziny przemysłu narzędziowego znalazły się w pawilonie polskim na Światowej Wystawie w Nowym Jorku.

Spis Narzędzi 1938 r. oddawał w dalszym ciągu służbę reklamową zrzeszonym fabrykom, a

„Wiadomości Grupy“, kolportowane w wielkiej ilości egzemplarzy w kołach technicznych, nie tylko kształciły ale i przypominały o narzędziach krajowej produkcji.

Ważny odcinek pracy informacyjnej obsługiwany był przez biuro Grupy normalnie.

Również normalnie rozwijał się kontakt Grupy z Władzami i Organizacjami samorządowymi.

Pracując na odcinku zawodowym, nie odrzuciliśmy spraw natury ogólnospołecznej. Wymienił tu można inicjatywę odnowienia pomnika ks. Józefa Poniatowskiego w Lipsku, którą to sprawę bez jakichkolwiek kosztów ze strony Grupy, ale z jej pożytkiem prestiżowym przeprowadziliśmy wspólnie z Ministerstwem Spraw Wojskowych.

W dalszym ciągu prezes Poreyko nakreślił program prac na 1939 r., wskazując na następujące zadania:

1. Wydanie katalogu narzędzi,
2. Upowszechnienie znaku G. P. N.,
3. Zorganizowanie produkcji odkuć,
4. Zorganizowanie eksportu.

Z kolei skarbnik p. Rąbalski odczytał stan majątkowy i wykaz wpływów i wydatków, a przedstawiciel Komisji Rewizyjnej p. O. Kolberg protokół Komisji Rewizyjnej, w imieniu której zgłosił wniosek:

Walne Zgromadzenie udziela Zarządowi absolutorium z prac za 1938 r. i wyraża podziękowanie Skarbnikowi.

Wniosek przyjęto przez aklamację.

Wobec ustąpienia 6-ciu Członków Zarządu w tym Prezesa Grupy — dokonano wyboru Prezesa przez aklamację w osobie p. inż. Henryka Poreyki, po czym na wniosek Komisji Matki (pp. J. Kosman, O. Kolberg i A. Rąbalski) wybrano do Zarządu

pp.: Kazimierza Bogackiego, Jerzego Goleniewicza, Mariana Kurzyne, Wacława Mossey'a i Edmunda Piaszczyńskiego. Na redaktora „Wiadomości Grupy Producentów Narzędzi“ wybrano p. inż. J. Falkiewicza.

Do Komisji Rewizyjnej na 1939 r. wybrano pp.: Oskara Kolberga, Jerzego Lipowskiego i Józefa Sosnowskiego.

Motoryzacja w Polsce w roku 1938

Sprzedż nowych pojazdów mechanicznych za cały rok 1938 — według rejestracji i podziału poszczególnych rodzajów pojazdów na produkcję krajową, montaż dokonany w krajowych zakładach oraz import — przedstawia się następująco:

Rodzaj pojazdów	Produkcja krajowa	Montaż krajowy	Import	Razem
Samochody osobowe prywatne	1070	2248	3885	7203
taksówki	45	407	760	1212
autobusy	217	323	36	576
samochody ciężar. „ specjał.	469	1413	191	2073
„ „	85	94	61	240
Samochodów	1886	4485	4933	11.304
motocykle powyżej 100 ccm. litr.	339	—	2588	2927
Ogółem poj. mech.	2225	4485	7521	14.231

Z powyższego wynika, że w nowo zarejestrowanych (1938 r.), *samochodach*

udział produkcji kraj. wynosił 16,68%	} czyli łącznie 56,35%
udział montażu kraj. wynosił 39,67%	
udział importu zagran. wynosił 43,65%	
<u>100,00%</u>	

W *motocyklach* natomiast notujemy

udział produkcji krajowej = 11,51%
udział importu zagran. = 88,49%

W roku 1937 wynosiły nowe rejestracje samochodów ogół. 8256 jednostek a motocykli (pow. 100 ccm) ogół. 1713 jednostek

Razem 9969 poj. mech

przy czym udział produkcji krajowej wraz z montażem *samochodów* wynosił 57,57%
import samochodów wynosił 42,43%

a w *motocyklach*: prod. krajowa = 15,41%
import zagr. = 84,59%.

Ogółem zarejestrowano w roku 1938 nowych *samochodów* — w stosunku do 1937 r.:

więcej o (11304 — 8256) = 3048 szt. = 37%,
a motocykli więcej o (2927 — 1713) = 1214 szt. = 71%.

Poniżej zamieszczona tabela ilustruje podział nowo zarejestrowanych w 1938 r. samochodów we-

dług poszczególnych rodzajów wozów i krajów pochodzenia.

Kraj pochodzenia	Samoch. osobowe prywatne	taksówki	autobusy	ciężarówki	samoch. specjalne	Razem	%
Polska	3318	452	540	1882	179	6371	56,35
Niemcy	2095	399	8	45	23	2570	22,74
Czechosłow.	620	36	1	6	3	666	5,89
Italia	237	4	1	10	13	265	2,35
Anglia	201	115	20	63	—	399	3,53
Stany Zjedn. A. Półn.	397	134	4	56	16	607	5,37
Francja	334	69	3	4	5	415	3,68
inne	4	—	—	6	1	11	0,09
Razem	7.206	1.209	577	2.072	240	11.304	100,00

Stan kursującego taboru cywilnego (bez wozów wojskowych), w dniu 1 stycznia 1939 roku, w porównaniu do stanu z 1 stycznia 1938 r., przedstawia następująca tablica, w której uwidocznione są również zaszły w przeciągu roku zmiany w poszczególnych kategoriach pojazdów.

Rodzaj pojazdów mechanicznych	Kursowało na		przyrost w ciągu 1938 r.	nowo zarejestrowano w roku 1938 (sprzedano)	ubytek wzgl. wycofania
	1/1 1938	1/1 1939			
Samoch. osobowe pryw.	19.548	24.550	5 002	7.203	2.201
taksówki	4.916	5.216	270	1.212	942
autobusy	1.754	2.038	284	576	292
samoch. ciężarowe	6.843	8.609	1.766	2.073	307
„ specjalne	1.233	1.535	302	240	(— 62) przybył.
motocykle powyżej 100 ccm.	9.876	12.061	2.185	2.927	742
Razem	44.200	54.009	9.809	14.231	4.422

Z powyższego zestawienia wynika, że (nie uwzględniając motocykli) ubytek w samochodach — na skutek wycofania z ruchu — wynosi 3680 jednostek, czyli przeszło 32% nowozarejestrowanych w 1938 r. pojazdów w ilości 11.304.

Wyższe Studium Naukowej Organizacji

Pierwszy kurs Wyższego Studium Naukowej Organizacji zakończył się pełnym sukcesem. Ilość i charakter słuchaczy oraz wyniki kursu świadczą o powodzeniu tej udanej inicjatywy, której należy życzyć dalszej owocnej pracy.

Odnaczenia

Dyrektor firmy Lilpop, Rau i Loewenstein Sp. Akc. p. inż. Michał Józef Zaporski za zasługi na polu pracy zawodowej odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi.

Z żałobnej karty

Polski przemysł elektrotechniczny dotknięty został ciężkim ciosem. Z szeregu czołowych przywódców fabrycznych ubył

ś. p. Wacław Cieplowski, dyrektor fabryki Rohn Zieliński w Żychlinie i członek zarządu tej firmy.

Z zawodu mechanik, wychowanek Wyższej Szkoły Wawelberga i Rotwanda w Warszawie, ś. p. Wacław Cieplowski z chwilą przerwania się firmy Rohn Zieliński na przemysł elektrotechniczny i uzyskania licencji szwajcarskich Zakładów Brown Boveri w Badenie, poświęcił się z zamiłowaniem i z wiarą w swoje siły, działalności na nowym polu pracy. Dysponując początkowo zasobem ogólnych wiadomości elektrotechnicznych, wyniesionym z uczelni, ś. p. Dyr. Cieplowski w niezwykle energicznym i budzącym podziw u zawodowych elektryków tempie, opanował gruntownie wszystkie zagadnienia technologiczne produkcji maszyn i transformatorów i w krótkim czasie nie tylko zapoznał się z rutyną tego przemysłu, lecz potrafił od siebie wnieść cenną inicjatywę do zagadnień fabrykacyjnych. Skrupulatność i wnikliwość, z jaką przystępował do badania poszczególnych procesów fabrykacyjnych, znajdowała uznanie nie tylko najbliższych kolegów, lecz również u fachowców zagranicą. Będąc z natury swej typem praktyka, pozostawił cenny wkład swej wiedzy praktycznej w ciągu 7-mioletniej działalności w Zakładach Elektrotechnicznych Rohn Zieliński. Człowiek o nieskazitelnym charakterze, wymagał bezwzględnej oddania się interesom zawodu od swych podwładnych i był zasłużonym wychowawcą młodych charakterów. Trudy wojenne kampanii 1918 — 1920 roku chlubnie odbytej, borykanie się z ciężkim kryzysem przemysłowym w czasie 1930 — 1933 roku przyśpieszyły poddanie się organizmu, mimo młodych lat, śmiertelnej chorobie.

Cześć Jego pamięci!

Poniżej podajemy sprawozdanie, otrzymane od dyrekcji kursu.

Na studium zgłosiło się 88 osób, z czego 59 zostało delegowanych (67%), przez przedsiębiorstwa i instytucje, 29 zapisało się prywatnie. Liczba zapi-

ZAKŁADY GRAWERSKIE W STALI G. WINDYGA

WARSZAWA

SPEC.: STEMPLE i ZNAKI FIRMOWE, CYFRY i LITERY. WYŁĄCZNE WYKONANIE ZNAKU G. P. N.

Walców 28. Tel. 503-58

sów przekroczyła przeszło dwukrotnie przewidywaną normę (40).

A. Wykaz instytucji i przedsiębiorstw, które delegowały pracowników.

1. Instytucje państwowe i samorządowe:	
Zarząd Miejski	4
P.K.O.	4
Orbis	4
Polski Instytut Rozrachunkowy	2
Zakład Ubezpiec. Społecznych	2
Bank Polski	1
Bank Gospod. Krajowego	1
Polskie Radio	1
Gł. Urząd Statystyczny	1
Kierownictwo Zaop. Lotnictwa	1
Kuratorium Okręgu Szkolnego	1
Naczelna Dyrekcja Lasów	1
Dyrekcja Okr. Poczty i Tel.	1
Ministerstwo Opieki Społ.	1
Wydział Powiatowy Warsz.	1
Wojskowe Biuro Historyczne	1
Chemiczny Instytut Badawczy	1
	<hr/>
	28
2. Przemysł państwowy:	
Państw. Wytw. Uzbrojenia	1
Wytwórnia Płatowców	1
Wytwórnia Silników	1
Państw. Zakłady Inżynierii	1
	<hr/>
	4
3. Przemysł i handel prywatny:	
Philips	6
Fabr. Kabli i Walcownie Miedzi w Ożarowie	4
„Bistal“	2
„Ava“ Wytw. Radiot.	2
Pocisk	1
Nitrat	1
Boryszew	1
Szpotkański	1
Piastów	1
P. Zakł. Skody	1
Zakł. Chemiczne Grodzisk	1

„Drago“	1
Fabryka Kas H. Jardel	1
„Auto-Service“	1
„Synerga“	1
D/H. B. Neufeld	1
Stow. Dozoru Kotłów	1
	<hr/>
	27

Jest to 46% delegowanych, a 30% ogólnej liczby słuchaczy.

B. Statystyka słuchaczy według wieku.

w granicach 20 — 30 lat — 20 osób
w granicach 30 — 40 lat — 52 osoby
w granicach 40 — 50 lat — 14 osób
ponad 50 lat — 2 osoby
<hr/>
88 osób

C. Statystyka słuchaczy według wykształcenia.

Na 88 słuchaczy — 57 posiada wykształcenie wyższe (65%), reszta — wykształcenie średnie. Wśród słuchaczy o wyższym wykształceniu — 24 osoby posiada wykształcenie ekonomiczno-handlowe, 12 — prawnicze, 10 — techniczne, 11 — różne.

D. Statystyka słuchaczy według zawodów — stanowisk — funkcji.

1. Dyrektorzy przedsiębiorstw prywatnych	3
2. Kierownicy działów w przedsiębiorstwach prywatnych	14
3. Inspektorzy — referenci organizacyjni	8
4. Inżynierowie ruchu	5
5. Technicy i konstruktorzy	5
6. Różni pracownicy w przemyśle	9
7. Referenci prawni, syndycy	3
8. Księgowi	5
9. Kierownicy działów w instytutach państwowych	15
10. Pracownicy instytucji społecznych	9
11. Referenci bankowi	2
12. Różni pracownicy instytutów państwowych	9
13. Adwokaci	1
	<hr/>
	88

Wiadomości z zagranicy

Sytuacja w przemyśle żelaznym i metalowym w Szwecji w roku 1938. — W ostatnim zeszycie kwartalnika „Revue Economique de Suède“, znajdujemy następujące informacje o położeniu szwedzkiego przemysłu żelaznego i metalowego.

Wobec ożywienia w przemyśle budowlanym, zbyt żelaza handlowego na rynku wewnętrznym kształtował się w ubiegłym roku pomyślnie, zarówno jeśli chodzi o ilość jak i o ceny. Eksport był bardziej nieregularny, jednak na jesieni sytuacja uległa znacznej poprawie w związku ze wzrostem zbrojeń. W sierpniu obniżyła się cena eksportowa surówki, natomiast inne ceny pozostały niezmienione. Huty oraz fabryki metalurgiczne były na ogół dobrze

zatrudnione. Eksport rudy żelaznej zaczął się jednak załamywać w trzecim kwartale i w ostatecznym wyniku był znacznie niższy, aniżeli w roku 1937.

Przemysł metalowy przetwórczy ograniczył wprawdzie cokolwiek rozmiary swojej produkcji i w związku z tym zwolnił, zwłaszcza w odlewniach, pewną liczbę robotników, ale ogólnie w roku 1938 sytuacja w tym przemyśle nie była gorsza, aniżeli w roku poprzednim, a całkowita wartość eksportu w roku 1938 przewyższyła eksport roku 1937. Niektóre przedsiębiorstwa sygnalizują w dalszym ciągu brak wykwalifikowanych robotników, głównie tokarzy, narzędziarzy i monterów samochodowych. Przemysł elektro-mechaniczny, który już dawniej

posiadał najwyższy ze wszystkich gałęzi przemysłu stopień zatrudnienia, jeszcze poprawił swoją sytuację i pracował w godzinach nadliczbowych. Zśród fabryk metalowych fabryki armatury i wyrobów metalowych pracowały w warunkach bardzo pomyślnych.

Poniższa tabelka przedstawia produkcję hutniczą w Szwecji za trzy pierwsze kwartały r. ub., w porównaniu z takimże okresem lat ubiegłych (w tysiącach ton).

	styczeń — wrzesień		
	1936	1937	1938
Surówka	428,2	481,8	510,4
Półfabrykaty	721,3	833,3	705,9
Żelazo walcowane i kute	494,9	575,7	491,0

Jak widzimy z tabelki, w stosunku do r. 1937, wzrosła jedynie produkcja surówki i to nieznacznie, natomiast wytwórczość półfabrykatów oraz żelaza obniżyła się poważnie.

Eksport najważniejszych wyrobów szwedzkich kształtował się następująco: (w tysiącach koron szwedzkich):

	styczeń — październik			
	1935	1936	1937	1938
Łożyska kulkowe	25143	29152	34750	40038
Motory spalinowe	8821	8390	9834	10726
Maszyny elektryczne	20175	17889	23997	25360
Wirówki	10883	13355	15206	11838
Aparaty telef. i teleg.	4036	5329	5997	7850

Jak wspomnieliśmy już na wstępie, eksport najważniejszych wyrobów przemysłu metalowego przetwórczego wzrósł dość znacznie w stosunku do roku 1937, za wyjątkiem jedynie wirówek, których wywóz zmniejszył się o ok. 22%. Z pozostałych artykułów — eksport aparatów telefonicznych i telegraficznych wzrósł o 31%, łożysk kulkowych o 15%, motorów spalinowych o 9% i maszyn elektrycznych o 6%. (G.)

Z przemysłu samochodowego w Sowietach. — W fabryce samochodów „Mołotow“, w mieście Gorkij (dawniej Niżny-Nowgorod), która rozpoczęła swą produkcję w marcu 1936 r. wykonano w połowie listopada 1938 r. 40.000 samochodów osobowych.

W pierwszych 10 miesiącach 1936 r. wyprodukowano 3653 szt., w 1937 r. 16947 szt., a w 10,5 miesiącach 1938 r. — 19500 szt. samochodów. (T)

Nowa fabryka na Litwie. — Pewna litewska grupa finansowa zamierza otworzyć na Litwie fabrykę rowerów, która rozpocznie swą produkcję w początkach bieżącego roku. Dotychczas Litwa importowała rocznie około 10.000 szt. rowerów z zagranicy, wartości 1,5 milionów litów. (T)

Rozbudowa fabryki rowerów w Łotwie. — Największa łotewska fabryka rowerów „G. Erenpreis“, przystąpiła do budowy drugiej fabryki na przedmieściu miasta Brivibas. Od czasu założenia

Z działalności Spółdzielni Kredytowej Przemysłowców Metalowych

6 b. m. odbyło się Walne Zgromadzenie Spółdzielni Kredytowej Przemysłowców Metalowych, na którym złożone zostało przez p. St. Gruchałę, sprawozdanie z działalności w okresie pierwszego roku działalności.

Kiedy w 1937 r. ze strony Rządu padły jasno sprecyzowane akcenty programu podjęcia na szeroką skalę akcji uprzemysłowienia kraju, w imię podniesienia jego siły obronnej, przed przemysłem metalowym stało poważne zagadnienie przystosowania się do nowych jego zadań.

Analizując wówczas sytuację przemysłu metalowego na tle dopiero co zakończonego kryzysu, widzieliśmy wyraźnie rysujące się dwie grupy przedsiębiorstw: fabryki duże, finansowo wyczerpane, jednak oparte o pomoc ze strony instytucji kredytowych i fabryki średnie i małe również wyczerpane kryzysem, ale nie dysponujące żadnym źródłem realnej pomocy kredytowej.

Dyskusje w gronie kompetentnym przeprowadzone na terenie Grupy Producentów Narzędzi, doprowadziły do sprecyzowania tezy, że bez znalezienia ośrodka finansowego, nastawionego i przystosowanego do szybkiej i pozytywnej reakcji na potrzeby mniejszego przemysłu, nie może być mowy o trwałej rozbudowie tego przemysłu, a tym samym nie może być mowy o stworzeniu należytych warunków dla pracy przedsiębiorstw dużych, w dzisiejszych czasach tak ściśle związanych

a nawet uzależnionych od istnienia około nich należycie zorganizowanego przemysłu pomocniczego.

Bliższe obserwacje poszczególnych przedsiębiorstw drobnego a nawet i średniego przemysłu doprowadziły do skonstruowania niepokojącego zjawiska, że jest on w mniejszej lub większej mierze finansowo uzależniony od ludzi mu obcych, często z życiem tych przedsiębiorstw nie związanych, a jednak mogących w pewnym momencie odegrać właśnie w tych przedsiębiorstwach poważną rolę.

Wyzwolić warsztaty od rujnującej zależności finansowej, zapewnić im kapitał obrotowy, zachęcić i umożliwić samodzielne przeprowadzenie inwestycji — oto program, jaki nakreśliła sobie Grupa Producentów Narzędzi, — na tym etapie nie ograniczając się do grona fabryk zrzeszonych, ale podejmująca akcję dla całej rodziny drobnego i średniego przemysłu metalowego.

Z dumą i wdzięcznością stwierdzić trzeba, że tak, jak każda zdrowa idea, tak i ta znalazła wdzięczny grunt na terenie fabryk zrzeszonych w Grupie Producentów Narzędzi. Skwapliwie podeszły ku niej wytwórnie małe, bezpośrednio zainteresowane, niemniej jednak poparły ją przedsiębiorstwa duże. Na specjalne podkreślenie zasługuje życzliwość, okazana przez Ministerstwo Spraw Wojskowych, które bez wahania zezwoliło fabrykom wojskowym na przystąpienie czynne do grona założycieli naszej placówki finansowej.

Pierwszy rok działalności poświęciliśmy przede wszystkim wewnętrznej organizacji naszej placówki. Ledwie rok dzieli nas od powstania tej placówki, a już w gronie przedsiębiorstw, dla których ona pracuje, cieszy się opinią sprężystej instytu-

w 1920 r. tej fabryki dostarczyła ona na rynek 118.000 sztuk rowerów. Fabryka produkowała nie tylko rowery i ich części lecz nawet konstruowała sama precyzyjne maszyny potrzebne do produkcji. (T)

Nowa fabryka aluminium w Jugosławii. — W Jugosławii w Lozorac zbudowano fabrykę z piecami elektrycznymi dla produkcji aluminium z boksytu. Roczna produkcja wyniesie ma 2000 ton. (T)

Brazylijskie zamówienia na materiał kolejowy. — Kartel szynowy (Irma) otrzymał od brazylijskich kolei centralnych zamówienie na 500.000 metrów szyn kolejowych wagi 24.800 ton, dalej 4930 ton podkładek i 2000 ton materiału śrubowego. Koleje te zamierzają nabyć również zagranicą 25 parowozów, 700 wagonów towarowych oraz 300 wagonów osobowych. (T)

Zapotrzebowanie na materiały do budownictwa i robót publicznych w Niemczech. — Całkowita wartość robót przeprowadzonych w Niemczech w roku 1938 (bez robót prywatnych) wyniosła w przybliżeniu około 11 miliardów marek, t. zn. 16% więcej, aniżeli w 1937 roku. Ilość stali użyta do tych robót stanowiła ok. 4.87 milj. ton. Liczba mostów wzniesionych na 3000 km., ukończonych autostrad wynosi 5.287, z czego ok. 82% ze stali. Przedsiębiorcy otrzymali do końca 1938 r. 6000 mieszarek do betonu, 4700 pociągów wąskotorowych, składających się z lokomotywy i 24 wagoników, 2700 pogłębiarek, ok. 13000 km. materiałów dla kolei wą-

skotorowych, 11000 pomp, 1200 walców i t. d. Ta ilość maszyn jest przeszło dwukrotnie większa od tej, która była w posiadaniu przedsiębiorców przed czterema laty. (G.)

Produkcja i eksport niemieckiego przemysłu maszynowego w 1938 roku. — Wartość 5.5 miliardów marek niem. na jaką oceniona została produkcja niemieckiego przemysłu maszynowego w 1938 r., stanowi nowy rekord. Przed wojną wynosiła ona 2,8 miliarda marek, w 1929 r. 4 miliardy marek, a w 1937 r. 4.5 miliarda marek. Wzrost produkcji w latach ostatnich spowodowany jest niemal wyłącznie rozszerzeniem rynku wewnętrznego, na którym zbyt w roku 1913 stanowił 2 miliardy marek, w 1929 roku — 2.5 miliarda marek, w 1937 r. — 3.7 miliarda marek i w 1938 r. — 4,7 miliarda marek.

Wzrost produkcji zatem, skonstatowany między rokiem 1937 i 1938, który stanowi przeszło 20%, jest w pierwszym rzędzie wynikiem stosowania metod racjonalizacji.

Jeśli idzie o eksport, to niemiecki przemysł maszynowy w 1938 roku mógł zaledwie utrzymać swój eksport na poziomie roku poprzedniego t.j. 800 milj. marek — cyfra znacznie niższa od tejże samej w roku 1929 (1500 milj. m.).

Z tych 800 milj. jedynie 200 były zużyte przez sam przemysł maszynowy na pokrycie należności za import surowców i innych kosztów zewnętrznych. (G.)

cji, gdzie decyzję podejmuje się szybko i sprawiedliwie, w imię interesu tych, którym bank służy.

Nie przeceniając osiągniętych wyników, traktując je jako dopiero początek, trzeba stwierdzić, że rezultaty operacyjne w 1938 r. każą żywić pełne przekonanie, że podjęta inicjatywa jest już dziś poza granicą eksperymentów, jest czynnikiem realnym, odgrywającym ważną rolę w życiu szeregu naszych Członków, będąc dla niektórych podstawowym elementem ich pracy.

Członek Spółdzielni, lojalnie z nią współpracujący w'e pewnie, że powstanie jej pozbawiło go szeregu trosk. Wypłata robotnicza w sobotę przestała być zmartwieniem, trapiącą Kierowników małych warsztatów. Zakup surowców przestał być problemem. Realizacja należności za wykonane dostawy może następować natychmiast po przedstawieniu odpowiednich dokumentów.

Oto kilka cyfr, ilustrujących rozwój Spółdzielni:

lutą 1938 r.

24 Członków,

zł. 57.500.— środków obrotowych — tylko udziały.

grudzień 1938 r.

58 Członków (dziś już 66)

zł. 710.000.— środków obrotowych — w tym 100.000 zł. udziałów.

W ciągu 11 miesięcy 1938 r. zrobiliśmy 9,2 milj. zł. obrotu. Udzieliliśmy 1,5 milj. zł. pożyczek, przy czym podkreślić należy, że z kredytu korzystać mogą tylko przedsiębiorstwa przemysłu metalowego.

Ten ruch, który zapoczątkowany został w gronie kil-

kunastu warsztatów, nie może ustać. Akcja Spółdzielni dziś może skromna jeszcze, rozwijać się będzie stale, bo rozwijać się musi, a co więcej niewątpliwie oddziaływać będzie na świat banków, zachęcając je do aktywniejszej współpracy z średnim i małym przemysłem.

Rok operacyjny, mimo znacznych kosztów wstępnych, został zamknięty nie tylko bez niedoboru, ale nawet z pewną nadwyżką, którą przeznaczono częściowo na amortyzację kosztów, związanych z uruchomieniem placówki, oraz na zerwę na bieżący rok operacyjny.

Oczywiście, tak korzystne wyniki zawdzięczać należy bardzo oszczędnej gospodarce.

Jedenastomiesięczne koszty prowadzenia placówki wniosły tylko niespełna 21 tysięcy złotych. Łatwo obliczyć, jak nikłym to jest obciążeniem obrotu, który wyniósł 9,2 milj. zł.

Ale też z uznaniem podkreślić trzeba, że do takiego wyniku można było dojść tylko dzięki obywatelskiemu poświęceniu się osób, powołanych przez Walne Zgromadzenie do kierowania sprawami banku.

W wyniku dokonanych wyborów ukonstytuowały się władze Spółdzielni.

Radę Spółdzielni na 1939 r. stanowią pp.: Surzycki Stanisław — prezes, Poreyko Henryk — wiceprezes, Abłamowicz Zygmunt, Czerwiński Konrad, Dębicki Janusz, Lubert Jerzy, Kopecki Celsjusz, Mossey Waclaw, Sznerr Alfred, Wretowski Kazimierz, Wolski Zygmunt, Zubko Jan.

Zarząd Spółdzielni stanowią pp.: Julian Borstem, Stefan Gruchała i Michał Zarowski.

Brak metali we Włoszech. — We Włoszech daje się odczuwać brak metali i w związku z tym wydane zostały nowe przepisy, zabraniające używania żelaza i stali w budownictwie mieszkaniowym. (G.)

Zamówienia Mandzuko w Niemczech. — Mandzuko zakupi w Niemczech w 1939 roku maszyn, materiałów przemysłowych, stali, wyrobów żelaznych, produktów chemicznych i innych za 9,5 milj. £, a więc za 3 milj. £ więcej niż w roku 1938; 90% tej sumy będzie uregulowane w drodze wymiany za soję, produkty rolne i t. d., 10% gotówką. (G.)

Nowa fabryka rur w Anglii. — W Chesterfield powstała i już jest w ruchu nowa fabryka rur dużych wymiarów p. n. „Chesterfield Tube C-o. Ltd“. Fabryka ta może produkować rury o średnicy zewnętrznej max. 54 cale i wadze 16 ton. Mimo iż produkcja tej fabryki obliczona była na potrzeby przemysłu prywatnego będzie miała ona jednak duże znaczenie w ramach planu zbrojeń. Jak słychać w związku z tą nową produkcją Anglia ma zaprzestać importu niektórych kategorii rur. (G.)

Nowoodkryte złoża molybdenu w Marokko francuskim. W okolicy Haut-Tifnout, Marokko

francuskie, wykryto ostatnio nader wydane złoża molybdenu. Wywóz rudy nastąpi przez port Agadir. Jest to drugie już obok istniejącego w Amizmiz złoża tego tak bardzo pożądanego metalu. Dotychczasowa produkcja w Amizmiz wynosiła przeciętnie 200 ton. A.

Międzynarodowe porozumienie eksportowe producentów żelaza taśmowego, na zimno walcowanego. — Dnia 23 stycznia rb. podpisany został układ przez przedstawicieli Niemiec, Francji, Belgii i Luksemburgu w sprawie ustalenia cen oraz kontyngentów eksportowych dla poszczególnych uczestników kartelu. Umowa dotyczy żelaza taśmowego na zimno walcowanego. Czas trwania kartelu ustalony został do 30 czerwca 1940 r. Zarząd istniejącego już kartelu na ciepło walcowanego żelaza taśmowego, mający swą siedzibę w Liège, Belgia, objął również agendy tego nowego kartelu. A.

Produkcja stali i żelaza w Anglii w r. 1938. — W okresie roku 1938 wyniosła angielska produkcja stali 10,39 milj. t., a żelaza surowego 6,76 milj. t. Spadek produkcji w porównaniu z r. 1937 wynosi przy stali surowej 20%, a żelaza surowego 21%. (A.)

Ukraina

10 lutego 1939 r. w czasopiśmie niemieckim „Metall-Wirtschaft“, ukazał się artykuł pod tytułem „Bodenschätze und Bergbau in der Ukraine“.

Pomijamy sprawę fachowej treści artykułu, gdyż rzeczy te są fachowcom znane. Natomiast nie możemy pominąć milczeniem wstępu artykułu, który świadczy wymownie o nastawieniu propagandowym.

Czytamy:

„Der Raum der Ukraine in Europa umfasst über etwa 930500 qkm und hat eine Bevölkerung von rund 53½ Mill. Einwohner. Durch die augenblickliche staats — politische Grenze verteilt sich das Gebiet zwischen der Union der S.S.R. (Soviet-Ukraine), Polen, Rumänien und dem Tschecho-Slovakisch-Ukrainischen Staat (Karpatho-Ukraine).

Ueber die genaue Gliederung unterrichtet folgende Tabelle:

Ukrainischer Volksraum in Europa

Staat	Territorium	Bevölkerung
Union d. S.S.R.	767.400 qkm	42.342.000
Polen	130.600 qkm	9.115.000
Rumänien	17.600 qkm	1.238.000
Tschecho-Slovakisch-Ukrainischer Staat	14.900 qkm	734.000
<u>Sa 930.500 qkm</u>		<u>53.429.000</u>

(Siehe auch Karte)

Po polsku:

Obszar Ukrainy w Europie zajmuje nieco ponad 930.500 km² i liczy w zaokrągleniu 53½ milj. ludności. C h w i l o w e granice państwowo-polity-

czne dzielą ten obszar pomiędzy Z.S.S.R. (Sowiecka Ukraina), Polskę, Rumunię i Państwo Czesko-Słowacko-Ukraińskie (Karpato-Ukraina). O dokładnym układzie informuje poniższa tabela:

Ukraiński obszar narodowy w Europie

Państwo	Obszar	Zaludnienie
w Z.S.S.R.	767.400 km ²	42.342.000
w Polsce	130.600 km ²	9.115.000
w Rumunii	17.600 km ²	1.238.000
w Państwie Czesko-Słowacko-Ukraińskim	14.900 km ²	734.000
<u>Razem 930.500 km²</u>		<u>53.429.000</u>

Powyższe podajemy bez komentarzy, zwracając uwagę, że prawie ⅓ terytorium Polski jest już w projektach anektowanych.

SPRAWOZDANIE KOMISJI REWIZYJNEJ STOWARZYSZENIA ZARZĄDZAJĄCEGO FUNDUSZEM IMIENIA PIOTRA DRZEWIECKIEGO DLA KRZEWIENIA IDEI GOSPODARZEGO ROZWOJU NARODU I PAŃSTWA POLSKIEGO

od dn. 1.I.1938 — do dn. 1.I.1939.

Kapitał żelazny Funduszu składa się ze złożonej w Banku Zachodnim:

4½% Pożyczki Wewnętrznej na sumę nominalną zł. 29655.—
i

3% Bonów Skarbu Państwa na sumę nominalną zł. 1008.—

Oprócz tego kapitał Funduszu został powiększony przez ofiary, złożone w związku z 50-cio leciem pracy Piotra Drzewieckiego sumą zł. 16670.— w gotówce.

Wpływy Stowarzyszenia składały się z procentów od papierów, stanowiących Fundusz Żelazny i zużyte były na subwencje w sumie zł. 1500.— wyasygnowanych Tow. „Liga Pracy” na wydawnictwa.

Przewyżka wpływów nad wydatkami w wysokości zł. 17039.88 stanowi gotówkę, znajdującą się na rachunku Funduszu w Banku Zachodnim.

Warszawa, dn. 31.I.1939 r.

Komisja Rewizyjna: podpisano (—) R. Kaszuba.

Łempicki. W. Polkowski.

Ceny metali według notowań giełdy londyńskiej z dn. 13 lutego 1939 r. w złotych po kursie dnia za tonę metryczną:

Aluminium (krajowe)	2297
Antymon (chiński)	1002
Cyna	5233
Cynk	332
Miedź elektrolityczna	1167
Miedź standard	1035
Ołów	349
Nikiel	4460
Srebro	68

W dniu 13 lutego rb. ceny metali na rynku londyńskim kształtowały się jak wyżej podano; miedź, cyna, ołów i cynk miały tendencję stałą. W porównaniu z cenami ostatnio przez nas ustalonymi w dniu 30 stycznia 1939 roku, ceny metali notowano na ogół bez większych zmian. Za wyjątkiem srebra, którego kurs podniósł się o ok. 1%, z pozostałych metali — ołów spadł o ok. 2%, antymon o ok. 1%, cynk o ok. 1%, miedź elektrolityczna o ok. 0.5%. Aluminium, cyna, miedź i nikiel, bez zmiany. (G.)

Prace poszukiwane i zaofiarowane

Poszukiwane

TECHNIK-CHEMIK specjalność NIKLOWANIE

poszukuje pracy

oferty pod: „Niklownik” do administracji „Przemysłu Metalowego”

Zaofiarowane

MAJSTRA KOWALSKIEGO

poszukujemy

Oferty i życiorys pod: „Kowal” do administracji „Przemysłu Metalowego”

NOWE WYDAWNICTWA.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych wydaje *Rocznik Służby Zagranicznej R. P. na 1939 r.*, w którym jeden dział ma być propagandowo-ogłoszeniowy naszego przemysłu.

Przemysł krajowy może za pośrednictwem *Rocznika* informować zagranicę o istniejącej produkcji przemysłowej w Polsce.

Ministerstwo Przemysłu i Handlu poleca wyżej wymienioną *Rocznik* fabrykom, pragnącym eksportować swoje artykuły zagranicę. (T)

B I L A N S

Spółdzielni Kredytowej Przemysłowców Metalowych w dn. 31 grudnia 1938 r.

STAN CZYNNY

STAN BIERNY

Kasa	30.893.34	Udziały	100.000.
Banki	200.338.57	Fundusz Zasobowy	225.—
Żożyczki zwykłe wekslowe:		R-ki Czekowe	609.298.68
a) w portfelu	423.393.22	R-ki Bieżące O/K	39.—
b) u korespondentów	12.329.68	Odsetki na 1939 r.	1.187.62
R-ki Bieżące O/K	39.001.—	Sumy Przechodnie	1.535.48
Ruchomości w dn. 31.XII.1938 r.	3.150.80		
10% odpis n/amort.	315.08		
Koszty organizacyjne:			
w dn. 31.XII.1938 r.	3.129.75		
50% odpisano na umorzenie	1.569.88		
Sumy Przechodnie	1.924.38		
	712.285.78		
Dokumenty do inkasa	11.981.66		712.285.78
Inkaso u korespondentów	6.425.55	Różni za inkaso	18.407.21
Depozyty, zastawy i zabezpieczenia	128.000.—	Różni za depozyty, zastawy i zabezpieczenia	128.000.—
	858.692.99		858.692.99

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 ROK

STRATY			ZYSKI	
Procenty i prowizje zapłacone w 1938 r.	5.238.17		Procenty i prowizje pobrane w 1938 r.	29.115.91
Procenty przeniesione na 1939 r.	1.187.62	6.425.79	Zwrot kosztów prowadzenia	40.50
Koszty prowadzenia Spółdzielni za 1938 r.		20.845.66		
50% n/umorzenie Kosztów Organiz.		1.569.88		
10% na amortyzację ruchomości		315.08		
		29.156.41		29.156.41

Księgowy: (—) C. Cydecki.

ZARZĄD:

- (—) J. Borstem.
- (—) St. Gruchala.
- (—) M. Zarowski-Rubiszewski.

Stop! Polski Przemysł powinien zaopatrzyć się w **SPRĘŻYNY** wszelkiego rodzaju i **PODKŁADKI SPRĘŻYNUJĄCE** o najwyższej jakości w najtanszej wytwórni:

KAROL KURZELA
WYTWÓRNIA SPRĘŻYN I WYROBÓW Z DRUTU
POLONIA
WARSZAWA, KACZA 7, tel. 518 08

CYNKOWNIA WARSZAWSKA

(Właśc.: inż. T. RAPACKI i Z. ŚWIĘCICKI)

Warszawa, ul. Boduena Nr. 3

Tel.: 10.20-98, 6.52-07, 6.52-77 i 2.42-62

produkuje blachę żelazną cynkowaną w taśmach i arkuszach oraz przyjmuje do cynkowania przedmioty i konstrukcje żelazne.

(8)

Zróżdła zakupu.

Autoklawy, prasy filtracyjne (biotniarki), aparaty chemiczne emaliowane i z żeliwa kwaso - ługo - ognioodpornego:

Zakłady Przemysłowe St. Weigt. Sp. Akc., Łódź, Biuro Warszawskie: Moniuszki 2a, Biuro Poznańskie: A. Marcinkowskiego 24. (9)

Aluminiowa blacha

W. Kemnitz, Warszawa IV Terespolska 24, tel. 10-24-24 (11)

Aparaty miernicze precyzyjne:

G. Gerlach, Warszawa, Tamka 40, Firma egz. od r. 1816. (12)

* Polskie Zakłady Optyczne S. A. Warszawa, Grochowska 316. (13)

„ACUSAN” Wytwórnia Igieł Metalowych i Chirurgicznych J. Czekaliński, Warszawa, Al. Jerozolimskie 117, tel. 603-65.

Betoniarki przeciwprądowe „Beka”

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie f-ma „Metaferrum”, ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30. (18)

Blachy dziurkowane (sita):

Wytwórnia Blach Dziurkowanych „Sito”. Warszawa, Wiatraczna Nr. 15, telefon 10 01-92. 10 13-10. (14)

Cynowe wyroby

blacha, rury, druty, folie. W. Kemnitz, Warszawa IV Terespolska 24, tel. 10.24-24 (9)

Dźwigniki — Łańcuchy:

„Bracia Jenike, Fabryka Dźwigników Spółka Akcyjna” Warszawa, Al. Jerozolimska 20, telefony: 629-64 i 220-00. (15)

Dźwigi osobowe i osobowo-ciężarowe:

Fabryka Maszyn „Moc” Sp. Akc., Warszawa, Wolska 121, tel. 248-30 (16)

„Bracia Jenike, Fabryka Dźwigników Spółka Akcyjna”. Warszawa, Aleja Jerozolimska 20, telefony: 629-64 i 220-00. (15)

* Roman Groniowski Sp. Akc. Fabryka Dźwigników, Warszawa, Emilii Plater 10, telefon centrala: 8-00-80. (17)

Elektrody do spawania lukiem elektrycznym:

Franc. Tow. Akc. „Perun” Warszawa, Oddział w Polsce. Biuro: ul. Jasna 1, tel. 560-47. Fabryka: ul. Grochowska 301, tel. 10.45-90. (10)

Elewatory (podnośniki):

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie f-ma „Metaferrum”, ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30. (18)

Gańnice

MI - RA Zjednoczone Wytwórnie Gańnicze, Warszawa, Wspólna 3-a, telefon 9-70-34. 9-43-94. (3)

Imadła ślusarskie

stałe i obrotowe. Zakłady Mechaniczne i Odlewnia Żelaza, Inż. Jan Abratański i S-ka, Spółka firmowo-komandytowa w Rembertowie, telef. 2 podm. Nr. 11. Biuro: Warszawa, ulica Wspólna 30, telefon Nr. 8.15-92. (1)

Łańcuchy:

Pierwsza Polska Wytwórnia Łańcuchów Rolkowych, St. Kubiak, Warszawa, Hrubieszowska 9, tel. 6.75-44. Łańcuchy przegubowe Gall'a dla dźwigników, przyciągarek i do napędu maszyn. Łańcuchy do transporterów, elewatorów, do czyszczenia rur kotłowych (płomiennych), łańcuchy do maszyn przędzalniczych. Łańcuchy syst. Flever'a dla celów nośnych. Koła zębata łańcuchowe. (20)

* Łańcuchy i sztancowane wyroby, Spadkobiercy Juliusza Jarischa, Fabryka Śrub i Wyrobów Tłoczonych w Łodzi, ul. Wodna Nr 11/13. (36)

Łożyska kulkowe

Karol Kuske: Warszawa 1, skrzyn. poczt. 299, Telefony: 920-95 i 988-61, ul. Nowogrodzka 12, depeze: Karkus, Warszawa, Łódź, ul. Kilińskiego 84. Telefon 205-81. Poznań, ul. 27 grudnia 16. Telefon 48-25.

Okna żelazne:

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie, f-ma „Metaferrum” ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30 (18)

Okucia budowlane —

od zwyczajnych do najodrobniejszych. Fabryka Okuć Budowlanych, Bracia Lubert Sp. Akc., Warszawa, ul. Złota Nr. 34, telef. 647-35 i 690-10. (21)

Ołowiane Wyroby

blacha, rury, druty, folie W. Kemnitz, Warszawa IV Terespolska 24, tel. 10.24-24 (11)

Piece węglowe

stałe palące się, systemu amerykańskiego, niezawodne, o nowoczesnej linii. Herzfeld & Victorius, Spółka Akcyjna, Grudziądz. (22)

Pierścienie tłokowe

do silników lotniczych, samochodowych i maszyn parowych. Zakłady Mechaniczne i Odlewnia Żelaza, Inż. Jan Abratański i S-ka. Spółka firmowo-komandytowa w Rembertowie, tel. 2 podm. Nr. 11. Biuro: Warszawa, ul. Wspólna Nr. 30, tel. 8.15-92. (1)

Pompy:

„Sirius”, Specjalna Fabryka Pomp odśrodkowych i turbinowych. Warszawa-Praga, Zamojskiego 51, telefon 10.18-25. (23)

* Zakłady Mechaniczne Inżynier Stefan Twardowski, dawniej Brandel, Witoszyński i S-ka. Pierwsza w Polsce fabryka pomp odśrodkowych turbinowych. Warszawa-Praga, Grochowska 314. Telefon 10 18-86 (24)

Pompy wirowe

samozasysające, wolnobieżne typu „SIHI”, do wody, benzyny, benzolu, ropy, oleju gazowego, spirytusu, octu, wina, mleka, solanek, amoniaku i t. p., pompy przeciwpożarowe kondensatowe, do mokrego powietrza i pompy próżniowe. Herzfeld & Victorius, Spółka Akcyjna, Grudziądz. (22)

Pędnie:

Wytwórnia Maszyn Inż. I. Banachiewicz i S-ka. Dawn. Krawczyk i S-ka. Przedstawicielstwo w Warszawie f-ma „Metaferrum”, ul. Ks. Skorupki 12 m. 5, telefon 8.49-30. (18)

Przewody elektryczne:

Centralne Biuro Sprzedaży przewodów „Centroprewód”, Sp. z o. o., Warszawa, Królewska 23, tel. 3-40-31 — 34. (25)

Radiatorzy żeliwne wszelkich modeli:

„S. O. R.” Syndykat Odlewni Radiatorów, Sp. z o. odp., Warszawa, ul. Czackiego 15/17, tel. 767-01. (26)

Rury faliste:

i przewody rurowe do pary dla wysokiego i niskiego ciśnienia oraz wyroby z blachy, spawane acetylenem, wykonywa i dostarcza Fabryka Przewodów Rurowych „Compensator” W. Maciejewski i S-ka, Warszawa, ul. Św. Stanisława 1/3, telef. 618-72. (27)

Rury żeliwne wodociągowe stojąco i wirowo lane:

Biuro Sprzedaży Rur Ziedn. Odlewni: „Ruropol”. Warszawa, Nowy Świat 35. Telefony: 209-26 i 274-43. (28)

Silniki

spalinowe Diesla z komorą

wstępną patent Benz, Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza Maurycy Bauer wł. Ryszard Bauer, Łódź, ul. Piotrkowska 170. Telefon 128-23.

Spawalnice, urządzenia acetylenowe i elektryczne:

Tow. Akc. „Perun”, Warszawa. Biuro: Jasna 1, tel. 5.60-47. Fabryka: Grochowska Nr. 301, tel. 10.45-90. (10)

Sztancowane wyroby:

Masowe artykuły sztancowane, tłoczone i ciągnione. Fabryka Wyrobów Metalowych Wacław Czajkowski i S-ka, sp. z o. o. Warszawa, Młynarska 33, telefon 278-95. (30)

Wagi:

Wagi uchyłne: nośności od 1 do 20 kg. ze skalą kołową (przemysłowe), nośności od 10 do 1.500 kg. i wyżej. Specjalna Fabryka Wąg Uchylnych J. CAUDR w Lublinie. Wyłączni Przedstawiciele T-wo Block — Brun, S. A. Warszawa Gmach Hotelu Bristol tel. 676-43.

Wagi wagonowe, wozowe, magazynowe, kranowe i inne:

A. Krzykowski, Fabryka Wąg, Warszawa, Łucka 13, telefony: 646-85 i 840-85. (31)

Walce drogowe:

Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce. Sp. Akc. Zakłady w Chrzanowie (Małopolska). Zarząd w Warszawie, Żośda 8. (32)

Wodociągi domowe

samoczynne z kompletną armaturą elektryczną, zastępujące wodociągi miejskie. Herzfeld & Victorius, Spółka Akcyjna, Grudziądz. (22)

Wyroby kute:

Wszelkie wyroby kute, imadła, osie, kryzy, blachy płużne i t. p. Brevillier-Urban T. A., Ustroń. (33)

Zegarów Fabryka:

Bracia Fortwängler, właśc. K. F. Hettlich w Warszawie, Okopowa 26. Tel. 615-47. (34)

Zjednoczone polskie fabryki śrub

Sp. z ogr. odp. Centrala: Bielsko, Inwalidów 2. Adres telegr. „SRUBA-BIELSKO”, tel. 2740, 2741, 2742. Oddział, Warszawa, Widok 19, telefony: 273-23 i 234-84. (48)

Żelazne dachy, okna

i świetlniki specjalne oszkłone bez kitu. A. Alschner i Syn, Biała, ul. Hettlerowej 58, poczta Bielsko, skrytka poczt. 287. (35)

Elektropompki

DO PŁYNÓW
CHŁODZĄCYCH PRZY OBRABIARKACH

WYRABIA

WYTWÓRNIA APARATÓW
ELEKTRYCZNYCH
K. i W. PUSTOŁA

SPÓŁKA KOMANDYTOWA

WARSZAWA, JAGIELLOŃSKA 4/6

TELEFON Nr. 10-33-26

(38)

FABRYKA **K. ZAWADZKI i S-ka**
CHEMICZNA

Warszawa, Mazowiecka 11.
Telef.: 633-29, 309-29 i 227-34.

ARTYKUŁY DO GALWANOTECHNIKI

WANNY z całkowitym uzbrojeniem

ANODY nikłowe (depolaryzowane) — srebrne — kadmowe i inne

APARATY do masowej galwanizacji

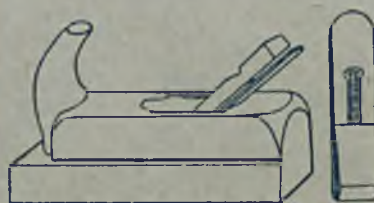
KAPIELE GALWANICZNE do:

niklowania — chromowania — kadmowania — srebrzenia — miedziowania — mosiądzowania — cynowania — cynkowania — złączenia

TARCZE FILCOWE DO SZLIFOWANIA ● PASTY DO POLEROWANIA METALI ORAZ WYROBÓW Z MAS PŁASTYCZNYCH.

(32)

Stanisław Gajewski

Skład narzędzi wszelkiego rodzaju i wyrobów żelaznych

Warszawa, ul. Ś-to Krzyska Nr. 5

Telefon Nr. 5.25-55, 5.25-66

(30)

Rok założ. 1878

SCHWABE, BIELSKO

Rok założ. 1878

FABRYKA MASZYN

Silniki trójfazowe.
Najstarsza w kraju fabryka silników.

Maszyny do szycia.
Wszelkie typy i wykonania.

Mech. krosna tkackie
własne patenty
eksport do wszystkich krajów.

(29)